

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 385/2025 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om falskt egenföretagande och tvångsföretagande

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 385/2025 rd undertecknat av riksdagsledamot Tiina Elo /gröna:

På vilka sätt minskar regeringen möjligheterna att maskera anställningsförhållanden som företagsverksamhet och anser regeringen att åtgärderna för att bekämpa falskt egenföretagande och tvångsföretagande är tillräckligt effektiva?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Regeringen fördömer allt utnyttjande av arbetskraft, också utnyttjande i form av falskt egenföretagande eller tvångsföretagande och att anställningsförhållanden maskeras som företagsverksamhet. Under statsminister Orpos regeringsperiod ingriper man i arbetsrelaterat utnyttjande med två program. Dessa är åtgärdsprogrammet för att bekämpa arbetsrelaterat utnyttjande och åtgärdsprogrammet för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet.

Arbetsmarknaden är i en brytningstid, där gränserna mellan traditionella anställningsförhållanden och företagande suddas ut. Förändringen medför nya möjligheter, men också oklarheter i avtalsverksamheten och missbruk. Nackdelen är att anställningsförhållanden ensidigt omvandlas till uppdragsförhållanden för att undvika arbetsgivarskyldigheter, försäkringspremier, skatter och skyldigheter enligt finsk lag och kollektivavtal. Fenomenet är globalt och som en reaktion på fenomenet har EU antagit direktivet om plattformarbete. Genomförandet av direktivet pågår vid arbets- och näringsministeriet. Avsikten är att i samband med genomförandet av direktivet om plattformarbete skapa ett regelverk om anställningspresumtion som hjälper till att identifiera rätt form av rättsförhållande inom plattformarbetssektorn. Syftet med det nationella genomförandet är att förhindra att rättsförhållandet maskeras som företagande i situationer där kriterierna för ett anställningsförhållande uppfylls.

Åtgärdsprogrammet mot arbetsrelaterat utnyttjande som godkändes i februari 2024 innehåller som en del av genomförandet av skrivelsen i regeringsprogrammet bland annat åtgärder för att främja att rättsförhållandet gällande arbete klassificeras rätt (anställningsförhållande/företagare).

Programmet innehåller också en utredning av vilka konsekvenser för arbetsrelaterat utnyttjande en eventuell registreringsskyldighet för faktureringsföretag skulle medföra.

Vid justitieministeriet bereds en märkbar åtstramning i bestämmelserna om arbetsrelaterat utnyttjande. Också detta i enlighet med regeringsprogrammet. Syftet är att betona straffbarheten för utnyttjande i arbetslivet genom att den nuvarande paragrafen om ockerliknande diskriminering i arbetslivet ersätts med paragrafer om ocker i arbetslivet och grovt ocker i arbetslivet. Som minimistraff för grov gärningsform föreskrivs fängelsestraff. Även straffansvaret för juridiska personer utökas så att det omfattas av de nya straffbestämmelserna, för att man vid sidan av de fysiska ansvarspersonerna också ska kunna utdela straff åt företag. Lagstiftningen ändras så att de som begår dessa brott förutom att dömas till straff även kan meddelas näringsförbud. Avsikten är att regeringens proposition ska lämnas till riksdagen våren 2026. Strängare straff och att de som begår de aktuella brotten ställs till svars är viktiga åtgärder för att bekämpa arbetsrelaterat utnyttjande.

Det är med tanke på avtalsparternas rättsliga ställning viktigt att rättsförhållandet gällande arbete klassificeras korrekt. I Finland arbetar man antingen inom ramen för ett anställningsförhållande eller som företagare. Arbetsavtalslagen är en tvingande rättighet och om kriterierna i lagen uppfylls ska arbetsavtalslagen och den övriga arbetslagstiftningen tillämpas. Med rådgivning kan man påverka att rättsförhållandet gällande arbete klassificeras korrekt. Däremot behövs det andra åtgärder för att bekämpa missbruk. Det finns skäl för att utmaningarna med klassificeringen och olika alternativ för att bekämpa felklassificeringen bör utredas separat.

I Finland tillämpas flera olika lagar och myndighetsanvisningar på faktureringsföretagens verksamhet. Faktureringsföretag ska se till att de ersättningar som betalas till den som utför arbetet behandlas enligt Skatteförvaltningens föreskrifter antingen som lön eller arbetsersättning och att förskottsinnehållningen och socialförsäkringsavgifterna betalas enligt bestämmelserna.

Lagen om elektronisk fakturering hos upphandlande enheter och näringsidkare (241/2019) förutsätter att ett faktureringsföretag kan tillhandahålla fakturor i elektronisk form som uppfyller EU:s standarder. En PDF-faktura som skickats per e-post uppfyller inte kraven i lagen.

I enlighet med konsumentskyddslagen och god indrivningssed ska faktureringsföretaget säkerställa att faktureringen sker i rätt tid, att faktureringstilläggen inte är oskäligen och att avgifterna tas ut på det sätt som lagen förutsätter.

Innan en registreringsskyldighet för faktureringsföretag införs bedöms om registreringsskyldigheten är ett effektivt sätt att ingripa i problemet eller om målet kan uppnås på något annat sätt. I bedömningen beaktas de ramvillkor som grundlagen (näringsfriheten) och EU-rätten (friheten att tillhandahålla tjänster) ställer. En registreringsskyldighet för näringsidkare har av hävd ansetts

innebära en begränsning av näringsfriheten, som endast kan begränsas om kriterierna för begränsning av de grundläggande fri- och rättigheterna uppfylls. Regeringen bedömer dessa kriterier även för faktureringsföretagens del.

Åtgärderna i programmet för bekämpning av grå ekonomi förebygger kringgående av skatt, grå ekonomi och ekonomisk brottslighet bland annat genom att öka medvetenheten och genom att främja informationsgången och myndighetssamarbetet. Strategin och åtgärdsprogrammet för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet 2024–2027 som godkändes i december 2024 siktar mot dessa mål och genomför de projekt och andra bekämpningsåtgärder som räknas upp i regeringsprogrammet.

Beställare måste också ha bättre kunskap om de risker som är förknippade med anlitan av utomstående arbetskraft och förmedlare. Ansvarsfull företagsverksamhet och god avtalspraxis är viktiga åtgärder i denna helhet. Arbetsgivare och beställare bär ansvar för att främja en rättvis arbetsmarknad och bekämpa missbruk. Arbetstagar- och arbetsgivarförbunden arbetar också de aktivt mot arbetsrelaterat utnyttjande och med att bekämpa falskt egenföretagande. Förbunden har som en del av ett mer omfattande samarbete mellan olika aktörer en viktig roll i bekämpningen av de negativa fenomenen. Det finns tecken på att utländska aktörer inom organiserad brottslighet är djupt involverade i företag som förmedlar arbetstagare till Finland. Detta kräver att inte enbart myndigheterna utan att även representanter för näringslivet vidtar åtgärder och har kunskap om hur arbetsrelaterat utnyttjande kan bekämpas.

Styrgruppen för bekämpning av grå ekonomi har behandlat eventuella lösningar och tilläggsåtgärder. Tyvärr finns det ingen enskild lösning som kan åtgärda problemen och motverka fenomenen som nämns i det skriftliga spørsmålet. Det behövs lagstiftning, effektivt myndighetssamarbete och övervakning, informationsutbyte samt rådgivning och anvisningar för att främja god avtalspraxis. Att maskera ett anställningsförhållande som företagande bör som fenomen förebyggas med olika åtgärder och utöver ovan nämnda åtgärder övervägs att ännu effektivare åtgärder ska vidtas.

Helsingfors 2.12.2025

Arbetsminister Matias Marttinen